

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Praesertim Augustini, Et Thomae Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Sacramentis In Genere Et Specie - Libros Octo Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput 18. Quintò hæretici contra se habent perpetuam totius Ecclesiæ
Catholicæ fidem, unanimemque Nationum omnium Christianarum
consensionem. Unde patet ipsos Novatores esse, alienosque à perpetua ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73212](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73212)

in qua idem ipse Sacerdos & sacrificium Jesus Christus, cujus corpus & sanguis in Sacramento altaris, sub speciebus panis & vini, veraciter continentur, transubstantiatis pane in corpus, & vino in sanguinem.

205 Saeculo XIV. eandem veritatem Ecclesia anno 1311. non solum recepit in Concilio Viennensi sub Clemente V. sed & decrevit festivitatem corporis Christi quotannis celebrandam.

206 Saeculo XV. eandem iterum veritatem anno 1418. professæ est in Concilio Constantiensi sess. 13. ubi sic: *Firmissimè credendum, & nullatenus dubitandum, integrum Christi corpus & sanguinem, tam sub specie panis, quam sub specie vini, veraciter contineri.* Et rursus anno 1438. in Concilio Florentino sess. 25. *Hoc sacro universali approbante Concilio definitum, ut hæc fidei veritas ab omnibus Christianis credatur & suscipiatur, in azymo, sive fermentato pane triticeo, corpus Christi veraciter confici, Sacerdotesque in altaribus ipsum Christi corpus conficere, &c.*

207 Saeculo XVI. eandem veritatem contra Zuin-
gilianos, Calvinistas, Lutheranos, &c. rursus defini-
vit in Concilio Tridentino sess. 13. in cujus
Præfatione postquam dixit: *Eadem sacrosancta
Synodus sanam & sinceram illam de venerabili hoc
& divino Eucharistiæ Sacramento doctrinam tra-
dens, quam semper Catholica Ecclesia ab ipso Jesu
Christo Domino nostro, & ejus Apostolis erudita,
atque à Spiritu sancto, illi omnem veritatem in
dies suggerente, edocita retinuit, & ad finem usque
seculi conservabit, omnibus Christi fidelibus inter-
dicat, ne post hæc de sanctissima Eucharistiæ aliter
credere, docere, aut predicare audeant, quam ut ipse
hoc præsentis decreto explicatum atque definitum,
cap. 1. definit ut supra n. 144.*

CAPUT XVIII.

Quinò heretici contra se habent perpetuam totius Ecclesiæ Catholicæ fidem, unanimesque Nationum omnium Christianarum consensum. Unde patet ipsos Novatores esse, alienosque à perpetua Ecclesiæ fide, in quam tota Ecclesiæ Græca cum Larina consentit, semperque consensit.

208 Quid habeant contra se perpetuam totius Ecclesiæ Catholicæ fidem, constat ex dictis capitibus præcedentibus. Illam enim fidem Ecclesiæ Catholica tenet, semperque tenuit, quam à Patribus, & per Patres ab Apostolis, & per Apostolos à Christo accepit, & per Oecumenica Concilia declaravit. Atqui Christum verè, realiter, & substantialiter in venerabili Eucharistiæ Sacramento contineri, per octo Concilia Oecumenica declaravit, & à Patribus omnibus, qui fuerunt à temporibus Apostolorum, imò ab ipsismet Apostolis, & à Christo verbis planis & perpicuis id docente ipsa accepit, uti demonstravimus capitibus præcedentibus.

209 Et confirmatur: quia cum Berengarius suam hæc de re hæresim propalavit, is erat, semperque fuerat universæ Ecclesiæ sensus & consensus, Christum in hoc Sacramento verè, realiter, & substantialiter contineri, non tropicè, figuratè, & objective, aut virtualiter, seu in virtute dumtaxat. Nullus quippe alicujus nominis unquam aliter crediderat, nullus apertâ fronte tradiderat, quem Ecclesiæ pro Catholico agnovit. Allegatur quidem à nonnullis Ratramnum quidam, vel Bertramus, Monachus Corbeiensis, noni sæculi Scriptor, sicut & Joannes Scotus Erigena, ipsi synchronus. Sed tamen ambigè hæc de re scripserint,

ideoque plerisque de hæresi suspecti fuerint, vel etiam habiti hæretici. Sed tamen Joannem Erigenam (non Ratramnum) pro sua hæresi Berengarius allegaverit, ideoque in Concilio Vercellensi liber Erigenæ proscriptus fuerit; ipsos tamen ab ea hæresi expurgant Acta SS. Ordinis S. Benedicti Parisiis anno 1080. edita, in Præfatione sæculi IV. ideoque istius hæresicos primum scandalum Guitmundus l. 3. S. Thomas q. 75. a. 1. in fine corp. Bellarminus alique in Berengarium rejiciunt; ita ut Guitmundus dicat, *novissimum esse hoc tempore, priusquam Berengarius inanisset, hujusmodi vesanas nugas fuisse.* Quidquid tamen de eo sit, dato, non concessio, quòd vel Ratramnus, vel Erigena, vel alius quispiam ante Berengarium hæc de re perperam sentierit, vel scripserit; non apertè, sed obscure & ambigè scripsit, & contra communem Ecclesiæ fidem. Neque id Ecclesiæ sustinuit, dum in publicam ipsius notitiam devenit, ut constat ex eo quòd proscripterit Erigenæ librum (ante sæculum undecimum vix pervulgatum, solumque paucis notum, prout constat ex eo quòd nullus ante sæculum undecimum fecisse legatur mentionem illius) statim atque intellexit Erigenam in eo tam lubricè, & ambigè loqui, ut de Berengario errore suspectus foret, ipsumque proinde Berengarius in sui erroris patrocinium allegaret. Enimverò quis ante sæculum nonum hæc de re fuerit Ecclesiæ sensus & consensus, Synodus septima Generalis supra n. 184. evidenter nos edocuit. Quis verò fuerit sæculo nono, sub illius initium, accipe ex Amalario (qui obiit anno 14. istius sæculi:) *Sentit Ecclesiæ (inquit) sacrificium præsentis mandandum esse ab humano ore: credit namque corpus & sanguinem Domini esse.* Quod Amalarii testimonium exponi nequit, nisi de vero, reali & substantiali corpore Christi: cum usque aded verè, realiter & substantialiter Amalarius id intellexerit, ut modo nimis grossio, divinum illud corpus accepisse videatur, cum addidit: *Ita verò sumptum corpus Domini, bonâ intentione, non est mihi disputandum, utrum invisibiliter assumatur in calum, an referretur in corpore nostro usque in diem sepulture, an exhaletur in auras, aut exeat de corpore cum sanguine, aut per poros emittatur, &c.* Accipe etiam ex Paschasio episc. ad Frudegard. ubi sic: *Usque ad præsens nemo deesse legitur, nisi qui de Christo erraverunt, ut Simoniani & Saturniani.* Et infra: *Quamvis ex hoc quidam de ignorantia errant, nemo tamen ad hæc est in aperto, qui hoc ita esse contradicat, quòd totus Orbis credit & conficitur.* Unde statim atque in aperto Berengarius sæculo undecimo contradixit, in ipsum, velut novatorem, fideique totius Ecclesiæ contradicentem, istius sæculi Scriptores passim omnes infurxerunt, utique Fulbertus, Adelmannus, Hugo Lingoniensis, Deoduinus, Lanfrancus, Guitmundus, uti n. 191. 192. 193. 194. 195. & 196. vidimus. Quod eodem sæculo amplius constitit ex tot Conciliis n. 197. productis, quibus Berengariana hæresis per Ecclesiam damnata fuit.

Eundem totius Ecclesiæ sensum & consensum fuisse à sæculo undecimo usque ad præsens, constat ex dictis à n. 200. usque ad 208.

A sæculo nono ascendendo usque ad tempora Apostolorum n. 184. authenticum exhibuimus testimonium Concilii Oecumenici VII. quòd nullus... *Apostolorum, aut illustrium Patrum nostrorum, incruentum sacrificium... dixit imaginem corporis ejus... Item quòd nusquam Dominus, vel Apostoli aut Patres imaginem dixerunt sacrificium... quòd per Sacerdotem offertur, sed ipsum corpus, ipsum sanguinem. Et ante sanctificationis quidem celebrationem typos quibusdam SS. Patrum hæc prævisum est nominare... Post sanctificationem autem*

corpus proprie ac sanguis Christi dicuntur, sunt, & creduntur. Et verum esse testimonium Concilii Generalis VII. demonstravimus à n. 172. ad 184. ex Andrea & Paulo Apostolis, Ignatio, Justino, Tertulliano, Hilario, Ambrosio, Cyrillo Hierosolymitano, Gaudentio, Chrysofomo, Augustino, Cyrillo Alexandrino, Leone Magno, Gregorio Magno, Anastasio Sinaita, Damasceno. Necnon ex Conciliis Nicæno I. & Ephesino, quorum testimonia æquè plana ac perspicua sunt pro hac veritate, quàm pro veritate Trinitatis & Incarnationis, nec ad figuram excludentem veritatem magis trahi possunt illa quàm ista.

212. Et citato quidem sæculo octavo tam firma fuit quoad hoc Ecclesiæ persuasio, ut cum acta septimæ Synodi Generalis in Galliam essent allata, verbaque Iconoclastarum cum septimæ Synodi Decreto, per errorem, minisque integram actorum VII. Synodi in latinam linguam versionem, confusa fuissent, Galliæ Episcopi in tantam inde offensionem abierunt, ut lib. 4. Capit. c. 14. magno zelo resellere aggressi sint, perperam existimantes à VII. Synodo imaginem tantum, non veritatem corporis & sanguinis Domini in hoc mysterio agnoscere. Hoc (inquam) magno zelo resellere aggressi sunt, dicentes: *Non enim sanguinis est corporis Domini mysterium imago est, sed veritas: non umbra, sed corpus: non exemplar futurorum, sed id quod exemplaribus præsentatur.* Quamquam & in ipsis quoque Iconoclastis illi Galliarum Episcopi decepti fuerint, cum & ipsi Catholicam nobiscum agnoscerent veritatem (quod utique in Eucharistia corpus & sanguis sit proprie & in veritate, non solum in imagine) ut Nicephorus Patriarcha Constantinopolitanus, Tharastii Successor, testatur in Antiretico apud Allatum pag. 1222. & D. Arnaldus demonstrat in defensione perpet. fid. l. 7. c. 7. Nullique proinde usque ad sæculum nonum vel undecimum à Catholica quoad hoc veritate aberrasse legantur, sive apud SS. Patres, sive apud Ecclesiasticos Scriptores, sive apud eos qui historiam Ecclesiasticam, vel hæresum Catalogum texerunt, exceptis iis qui de Christo erraverunt, Simonianis utique, Saturnianis, Marcionitis, Manichæis.

213. Vel ipso sæculo primo hæretici habiti sunt, qui veram & proprie dictam Christi carnem in Eucharistia non crediderunt, ut constat ex epist. S. Ignatii ad Smirnenfes n. 172. relata.

214. Similiter à Berengarii tempore semper ut hæretici ab Ecclesiâ habiti sunt, quotquot ipsius hæc de re commentum secuti sunt. Nec solum ab Ecclesiâ Latina, verum etiam ab Ecclesiâ Græca. Quippe quæ eandem semper cum Ecclesiâ Latina fidem quoad hoc tenuit, uti perspicue demonstrat laudatus D. Arnaldus in l. de perpetuitate fidei Eucharistiæ, & in defensione illius, & de eo quidem usque ad sæculum octavum constat ex Concilio Nicæno I. Ephesino, & Nicæno II. supra relatis, Græcisque Patribus, Ignatio, utroque Cyrillo, Chrysofomo, Anastasio Sinaita, Damasceno, cap. præcedenti relatis, quibus coniungunt Hefychius l. 6. in Levit. dicens quod in hoc mysterio Christi corpus & sanguis est secundum veritatem. Nissenus orat. Catech. c. 37. *Rede... Dei Verbo significatum panem, in Dei Verbi corpus credo transmutari.* S. Ephrem Syrus lib. de Nat. Dei: *Participa immaculatum corpus & sanguinem Domini tui fide plenissimâ, certus quod Aquam ipsum integrè comedas... omnem excedit admirationem... quod nobis fecit unigenitus Filius Christus... manducandum præstitit nobis, carne vestitus, corpus suum & sanguinem.* Isidorus Pet. Int. epist. 109. l. 1. *In Eucharistia Spiritus sanctus panem efficit, proprium corpus, quo Christus seipsum indit in sua Incarnatione.* Coniungunt pari-

ter Nazianzenus, Basilus, Epiphanius, alique passim omnes, qui hæc de re scripserunt, ita ut nullus ex Patribus Græcis proferri possit, qui ab hac Catholica veritate dissentiat, ut Concilium Nicænum II. verissime dixit.

215. Omnes igitur Patres Græci Catholicam de hoc mysterio veritatem tradiderunt usque ad sæculum nonum. Nec dubium quin eos (præsertim Damascenum) secuti sint Patres sequentium sæculorum, utpote qui Damascenum suspexerunt velut Græcorum Theologorum Principem, prout Latini posteriores S. Thomam. Sæculo nono signanter ipsius de hoc mysterio Theologiam secuti sunt Nicephorus, Theodorus Grapus, Theodorus Abucara, Petrus Siculus, prout Arnaldus demonstrat l. 7. defen. c. 9.

Sæculo decimo ibidem duo producit exempla, 216 ex quibus demonstrat Eucharistiam in Ecclesiâ Græca adoratum fuisse tanquam verè continentem corpus Domini Dei nostri.

217. Sæculo undecimo & sequentibus usque ad hodiernum diem, creditam à Græca Ecclesiâ transubstantiationem, Dominicæ corporis & sanguinis in Eucharistia veritatem, realitatem, substantia- litatem, in eadem defensione l. 2. à cap. 5. usque ad finem, totisque libris 3°. & 4°. perspicuis, luceque meridianâ clarioribus Græcorum testimonio, utique Theophylacti, sæculo undecimo. Euthymii Zigabeni, Nicolai Episcopi Methonenfis, Zonaræ & Nicetæ Choniæ, sæculo duodecimo. Samonatis Episcopi Gazæ, sæculo decimo-tertio, Nicolai Cabasilæ, Manuëlis Calecas, sæculo decimo-quarto. Simonis Archiepiscopi Thessalonicensis, actisque in Concilio Florentino, & post illud, sæculo decimo-quinto. Hieremias Patriarchæ Constantinopolitani, Margunnii Episcopi Cytherensis, Hilarionis Monachi, sæculo decimo-sexto. Quibus l. 12. addit Metrophanem Patriarcham Alexandrinum in confessione fidei c. 9. Sæculo decimo-septimo, Gabriel Severus Metropolitæ Philadelphensis tractatum edidit de Sacramento divinæ Misse, in quo expressè docet *transubstantiationem panis & vini in Salvatoris nostri carnem & sanguinem.* Insuper Apologiam edidit adversus Orientales, in qua disertissime asserit, per di- ctam transubstantiationem deperdi panis & vini substantiam, transmutarique in adorandam substantiam corporis & sanguinis Domini, solis remanentibus panis & vini accidentibus. Idcirco Sacramentum illud supremo cultu à fidelibus adorandum.

218. Eodem sæculo decimo-septimo Agapius, Religiosus Montis Athos, in libro cui titulus, *Salus peccatorum*, cap. de præparat. ad communionem, & quinque capitibus sequentibus, eandem (quam asserimus) veritatem expressissime tradit, respondetque in fine ad objecta Calvinistarum.

219. Eodem rursus sæculo cum Cyrillus Lucar, Batavis spondidisset Calvinismum à se profutendum, & promovendum, si eorum opibus & mediatio- ne ad Patriarchatum Constantinopolitanum promoveretur, sub eaque sponione fœderati Ordines per suum Constantinopoli Legatum, & oblatam Magno Visirio pecunia vim, ad dictum Patriarchatum promovissent, factisque Patriarcha, sponioni stans, Calvinismum palam professus fuisset, Græciâ totâ, eam ob causam, sicut & ob horrenda scelera ipsius, contra ipsum perstreperet, ter à Sede sua pulsus, tandemque trucidatus fuit, & post obitum, duplici contra ipsum Concilio Constantinopoli coacto, anathemate percussus fuit. Nam alter Cyrillus Bercentis, ipsius in Sede Constantinopolitana Successor, cum duobus aliis Patriarchis, Alexandrino & Hierosolymitano, ac 22. Episcopis in Synodo congregatus, Cyrillum Lucaris, ut apostatam, eamque quam fecerat Calvinianam

Calvinianam heresem confessionem anathematizavit, inter cetera dicens: *Anathema Cyrillo, qui in inscriptione articulo suorum calumniose dixit, totam Orientalem Ecclesiam Calvinio consentire. Et intra: Anathema Cyrillo, qui docet, & credit, quod nec panis qui offertur, nec vinum, per benedictionem Sacerdotis, & adventum Spiritus sancti, mutantur in verum corpus sanguinemque Jesu Christi, cum scripsit decimo-septimo hereticorum articulo suorum, id quod videmus, & accipimus, non esse corpus Jesu Christi.*

Anathema Cyrillo, qui sic transgreditur oracula certa Spiritus sancti, renuitque audire vocem Dei Homini, dicentis ad discipulos suos: Nisi manducaveritis carnem Filii Homini, &c.

220 Sed & Parthenius alter successit Cyrilli anno 1642. coacto altero Constantinopoli Concilio, cui subscriperunt Parthenius, dictus Oecumenicus Patriarcha, Petrus Mogias, Metropolitanus Ruficae, cumque his alii plerique Antistites, omnesque Primarii Magnae Constantinopolitanae Ecclesiae Ministri ac Officiales, damnavit totam Calvinianam heresim, omnesque articulos illius, damnandoque articulo 16. sic ait: *Divinam autem Eucharistiam ita convellit (Calvini secta) ut nihil ipsi aliud, nisi nudam figuram relinquat, quasi ad hoc in umbra veteris legis serviremur. Negat enim eum, qui videtur, & comeditur, panem jam sanctificatum, esse verum Christi corpus, sed spiritualiter tantum intellectum, aut potius imaginando fictum, quod omni impietate plenum est. Neque dixit Jesus, hoc est corpus meum, sed hoc est corpus meum, hic est sanguis meus. Addit Concilium illud: Numquam Ecclesia nostra (id est Orientalis) dogmatibus istis decepta fuit, optamusque ut per gratiam Spiritus sancti eam dirigentis, in precipitium istud nunquam decidat. Tot tantisque testimoniis non potest homo cordatus non acquiescere.*

221 Tanta nihilominus nuper fuit Claudii (Calviniani Ministri) temeritas, ut is non acquiescens, perfricta fronte adhuc negaret, Orientalem Ecclesiam Occidentali in puncto praesenti consentire. Ideo, ad totalem Calvinianam sectae confutionem, Arnaldus tomo 3. perpetuatis fidei, hujus confessionis tam manifestas probationes superaddidit, ut de ea nullus dubitaturus sit, nisi pudori profusus renuntiaverit. Post allatum namque superioribus libris testimonium integre Synodi in Cypro coactae; post allatum quoque Catechismum Ecclesiae Constantinopolitanae, Venetiis 1635. excusum; post exhibitam Ecclesiae Graecae confessionem orthodoxam, cui quatuor Patriarchae, plurimique Orientales Episcopi subscribere; post exhibitam confessionem Methodii Patriarchae Constantinopolitani, & Hilariensis Cicada, Majoris Ecclesiae Theologi; post producta testimonia octo Monachorum Montis Athos, Michaelisque Chortacii Cretensis Presbyteri, & plurium aliorum a-pertissimas declarationes. Libro 8. profert 10. testimonium septem Orientalium Metropolitanorum, datum Peræ 18. Julii 1671. quo omnes in Christo credentes certos reddunt, *Calvinistas Gallos Ecclesiam Orientalem impudenter calumniari, quamvis absurda eorum de Eucharistia sententia variis Constantinopoli coactis Conciliis contrita & reprobanda sit.* Sequit realium corporis Christi praesentiam, panisque & vini transubstantiationem, solis accidentibus remanentibus, admittere contentantur: denique eos qui contra sentiunt perniciosi erroris damnant.

222 Secundò profert publicum testimonium Ecclesiarum Archipelagi, ab Episcopis, Abbatibus, Sacerdotibus, ac Monachis subscriptum, quo Calvinistas, negatae transubstantiationis Ecclesiam Graecam diffamantes, *superbos hereticos, plene opi-*

nantes, perversè sentientes... iniquos impostores, Ecclesiae Orientalis calumniatores, impudentes, sine timore Dei calumniantes, mendaces declarant.

Tertio litteras Panajotæ Niculii ad Marchionem de Nointel, Christianissimi Regis ad Portam Ottomanicam Legatum, datas Adrianopoli 20. Decembris 1671. ubi sic: *Mirum sane est, vir excellentissime, cur non pudeat Calvinianae haereseos sectatores, post tot Ecclesiae Orientalis contra eos factas demonstrationes, post tot Actus Synodales typis divulgatos, post Cyrillianae confessionis damnationem, post Meletii Sirigi, Doctoris Ecclesiae Orientalis, prolixam ejusdem refutationem, post denique saepe memorate Ecclesiae fidei suae confessionem, omnium serè Antistitum suorum unanimi consensu & confessione nusquam publicatam, tam impudenter & pertinaciter hanc Ecclesiam in consortium perniciosarum hereson suarum advocare. Si enim Graecorum Ecclesiae fidei confessionem scire cupiant, quare eam solummodo à Cyrilli, quater ob suspensionem haereseos Sede Patriarchali à Graecis expulsi, post occisi, ac ultimò publico anathemati traditi confessione petunt? Si quaerunt quid de vera & substantiali Jesu Christi servatoris in divino Eucharistiae mysterio praesentia Graeci credant, inspiciant paulisper libros Officiorum Sacerdotalium, quos Eucologia vocant, & periegant orationes, quas quilibet Sacerdos ante & post Sacramentorum assumptionem tenetur absolvere... Hae scrutentur Calvinistae, & invenient veram Orientalis Ecclesiae confessionem, &c.*

Quarto profert testimonium authenticum Patriarchae Constantinopolitani, trium Expatriarcharum Constantinopolitanorum, Patriarchae Alexandrini, necnon triginta quinque Metropolitanorum, datum Constantinopoli in domo Patriarchali indictione 20. mensis Januarii 1672. ipsorum subscriptionibus munitum, tenoris sequentis: *Quoad terribile Eucharistiae Sacramentum, credimus, & sine dubitatione confitemur, verum Domini nostri Jesu Christi corpus esse invisibiliter praesens praesentia reali in Sacramento. Nam operatione sanctissimi Spiritus, modo supernaturali & ineffabili, panis in proprium Jesu Christi corpus, & vinum in vivum ejus sanguinem, realiter, verè, & propriè commutatur... Sacramentum hoc verè adoratione dignum est: in eo enim non minori venerationis cultu corpus Jesu Christi Salvatoris à divinitate assumptum prosequimur, quam ipsam divinitatem adoremus. Pro omnibus Christianis orthodoxis, cum vivis, tum vitâ functis, in sacrificium offertur.*

Quinto producit librum confessionis orthodoxae, quem Dionysius Patriarcha Constantinopolitanus, ad retundendam calumniam Calvinistarum, secundò edidit curavit, cujus Autographus manuscriptus ad Regem Christianissimum missus est, in quo multis ostenditur, quòd *transubstantiantur panis in verum corpus Christi, & vinum in sanguinem, remanentibus solam speciebus visibilibus.* Quòdque huic Sacramento exhibendus sit honor, qui debetur ipsi Christo.

Sextò exhibet processum Synodalem, à Dositheo Patriarcha Hierosolymitano in ipsa Synodi celebratione die 20. Martii 1672. editum, cui Dositheus Patriarcha, Nectarius Expatriarcha, sex Metropolitanus ac Archimandrita, Presbyteri, Diaconi, & Monachi quinquaginta tres subscribere, sub hoc titulo: *Cyprius fidei orthodoxae, seu Apologia adversus haereticos Calvinistas, Ecclesiam Orientalem secum idem de Deo, rebusque divinis sentire accusantes, editus à Synodo Hierosolymitana, sub Patriarcha Dositheo, quo fidem transubstantiationis, realisque praesentis verbis expressissimis confitentur, Calvinistaeque vocant vaniloquos, novatores, haereticos, mendacii architectos,*

apollatas, artificiosos Scripturarum & Patrum (hereticorum more) expostores, qui post tot Græcorum Patriarcharum declarationes, post typis editam confessionem orthodoxam, post reprobatas, & anathemate percussas Cyrilli Leonaris impias responsiones, post solemnes Leonomachorum, atque realem corporis Christi in Eucharistia præsentiam transubstantiationemque negantium quotidianis bis iteratas excommunicationes, post Gabrielis, Archiepiscopi Philadelphienfis, Gregorii Protosyncelli, Theophani Patriarchæ Hierosolymitani clarissimas lucubrations, Ecclesiam Græcam calumniari non cessant.

227. Septimo, splendidissimum pariter exhibet testimonium Macharii Patriarchæ Antiocheni de 20. Octobris, & 15. Novembris 1671. necnon de 3. Maii 1673. ab ipso Patriarcha, pluribus Episcopis, Sacerdotibus, & Laicis subfignatum, quo sententia Calvinistarum quoad Eucharistiam, cæteraque puncta ferè omnia (quibus à Romana Ecclesia dissentiant) gravissimis censuris proscribuntur.
228. Octavo, hisce omnibus addit testimonium Abbatibus & Monachorum Monasterii Maurotomani de 14. Octobris 1671. necnon Abbatum & Monachorum in Insulis Principum commorantium, qui supra laudato Regis Christianissimi ad Portam Ottomanicam Oratori testificati sunt, Ecclesie Orientalis & Occidentalis consensum, quoad realem & substantialem Christi in Eucharistia præsentiam.
229. Nonò, addit & testimonium Episcoporum Orientalium Colchidis & Iberiæ, Hilariensis præcipui Episcopi synographo munitum, ad suprædictum Christianissimi Regis Legatum à P. Josepho Maria Zambio, Clerico Regulari missum, unà cum testimonio Oratorum, seu Residentium plurium Principum ad Portam Ottomanicam, utique Regis Poloniae, Republicæ Genuefis, Republicæ Ragusanae, &c. testificantium se post multa cum Græcis Episcopis habita colloquia, fidemque Orientalis Ecclesie magnâ curâ, plurimumque annorum experientia investigatam, eandem in Græcis, quoad Eucharistiam, fidem invenisse, quæ est in Latinis Romanis. Quibus omnibus adiungitur scriptum Nicolai Spacarii Moldavo-Iaconis Baronis, ac olim Generalis Wallachiæ Holmiæ anno 1667. missum ad Excellentiss. D. Pomponium, Regis Christianissimi ad Regem Succiæ Legatum Extraordinarium, sub hoc titulo: *Enchiridion, seu fides Orientalis Occidentali splendens*, id est sensus Ecclesie Orientalis, id est Græcæ, de transubstantiatione corporis Domini, alique controversis, ubi de Calvinisticis sic ait: *Nosti hi disputatores, omni alio exclusi refugio, ad Orientalem ita statim se Ecclesiam recipiunt, & affrontes statunt, quod nostra Ecclesia suis dogmatibus parvenietur. Sed azylum sit ipsi præcipuum. Patriarcha Constantinopolitanus, scriptis ab his conjunctis, nunquam non gravi censura illorum dogmata notavit. Et infra: Status... demonstrare verè & evidenter quid sentiat de his Orientalis Ecclesia, quæ de primo puncto sic statuit: primo quod purissimum corpus; & pretiosissimus sanguis Domini, post consecrationem, sub speciebus panis & vini, verè, realiter, & substantialiter... sit præsens... Secundo credimus panem & vinum, per verba Domini, subjungi aliter, & verè mutari ac transubstantiari in corpus & sanguinem, ita ut post consecrationem non maneat substantia panis & vini... Tertio credimus Christi corpus & sanguinem in divina Liturgia, omni modo latentè adorandum, cultu tam interno, quam externo... Quarto credimus oblationem mysterii esse verissimam ac propriam sacrificium novi Testamenti, quo propitiatur Deus vivis & defunctis... Dum ad communionem pergunt Græci, quilibet*

orationem S. P. N. Joannis Chrysostomi recitat cum magna fide & fiducia: *Credo Domine, & scitor, quod tu es Christus Filius Dei vivus, qui venisti in mundum peccatores salvos facere, quorum primum ego sum. Credo etiam, quod hoc ipsum est purissimum corpus tuum, &c... Omnes Orientalis Ecclesie filii, non solum Græci, verum etiam Russi, Moscovitæ, Moldavi, Wallachi, Georgiani, Alogreli, Circasse, Arabes & sexcenti alii, uno ore omnes solemniter credunt mysterium hoc esse corpus & sanguinem Domini, atque illud... summâ recipient reverentiâ.*

CAPUT XIX.

Aliarum Nationum in idem consensus.

NEc soli Græci Schismatici cum Ecclesia Romana credunt realem substantialemque Christi in Eucharistia præsentiam, sed & cætera Nationes Christianæ, à Romana Communionem pariter sejunctæ, prout Arnaldus evidentissimè demonstrat de Moscovitis, Armenis, Nitorianis, Jacobitis, Maronitis, Syris, Melchitis, Aegyptiis, Coptis, Aethiopiis, &c.

Et pro Moscovitis quidem producit amplissimum testimonium Payii Ligardii, Metropolitani Gazæ, apud Magnum Moscoviæ Ducem residentis, scriptum ad Dominum Lihentia, Residentem Regis Succiæ in Moscovia 8. Novembris 1666. in quo ostendit, quoad hoc mysterium, eandem esse fidem Græcorum & Moscovitarum, ac Romanorum. Producit item testimonium Joannis Joannidis Sacerdotis & Canonici Moscovensis, triumque Laicorum Comitum Legati Magni Ducis Moscovitarum ad Regem Christianissimum anno 1668.

Pro Armenis profert testimonium D. Havia-dour, Patriarchæ Armenorum, & Basilii, Doctoris Armeni, propriâ ipsorum manu subscriptum: *Andavimus aliquos dixisse, quod Orientales sacra-mentum Eucharistie esse verum corpus Christi, & miramur multum iustitiam eorum, & audaciam, qui ea que ignorant profertunt. Nam Orientales omnes istius temporis, in sacrificio Missæ credunt, fidem inauditabilem & inestimabilem, panem verè transubstantiari in corpus, & vinum in sanguinem Domini nostri Jesu Christi. Unde de hac re nunquam dubitarunt, nec unquam habuerunt incertitatem hanc, quia andavimus nunc à quibusdam nomine tantum Christianis. Unde certum facimus vos, quod nos Armeni habeamus ab antiquis Patriarchis nostris, à tempore Concilii Nicæni usque nunc, illum articulum fidei, habentemque in Liturgia nostra, præter verba consecrationis, hæc: Pater omnipotens emitte Spiritum tuum sanctum, & cooperante eodem, transmuta panem hunc in corpus, & vinum hoc in sanguinem Domini nostri Jesu Christi, & Dei Salvatoris. Pro illidem addit formalissimum testimonium Uscani, Episcopi Erevancensis Armeni, necnon testimonium alterius Patriarchæ Armeni, Alepi commorantis, Azarise, Joannis & Gregorii Episcoporum, plurimumque Sacerdotum Armenorum.*

Addit demique duo alia testimonia authentica, 233 unum Cruciatoris Patriarchæ Armenorum, ab ipso, & quatuor Archiepiscopis, pluribusque Sacerdotibus subscriptum in civitate Sifienfi anno 1672. ubi sic: *Fecit Deus, ut natio nostra tantum distet à talibus & similibus erroribus Calvinistarum & Lutheranorum, quantum cælum à terris... Dicunt corpus Christi non esse realiter in Eucharistia, sed panem tantummodo, & vinum, figuras & signa corporis & sanguinis Jesu Christi, que*